

Reactie Expertiseteam Informatiebeheer (Mirjam Broekman) Gemeente Utrecht op de Archiefwet 2021

1. Bij de begripsbepalingen (artikel 1.1) wordt het begrip archiefbescheiden vervangen door documenten en wordt verwezen naar een schriftelijk stuk of een ander geheel van vastgelegde gegevens. Een definitie van 'document' met een term zoals 'een schriftelijk stuk' behelst het risico dat 'niet-schriftelijke' gegevens niet herkend worden als onderdeel van het werkveld/scope van informatiebeheer, waardoor het werkveld dus aanzienlijk gereduceerd kan worden. Het begrip lijkt makkelijker toepasbaar voor leken (ofwel 'buiten kringen van informatieprofessionals'), maar waarom zijn termen zoals informatie, data, gegevens dat niet? Deze begrippen omvatten ook metadata en loggegevens e.d. Het vervangen van de term document met de begrippen gegevens of data en het weer toevoegen van 'ongeacht de vorm' aan de definitie zal de toepasbaarheid ten goede komen en het past beter bij de tijd van digitalisering.
Overigens wordt in artikel 8.4 de term 'bescheiden' gebruikt. Dat werkt verwarrend.
2. In de wet blijft het onderscheid tussen digitaal en papier bestaan en wordt er gepoogd beide te integreren in artikelen, maar lijkt er toch nog hier en daar een 'papierdenken' te overheersen en/of lijkt die integratie problematisch. Het zou duidelijker zijn om in die gevallen expliciet te vermelden of het gaat om papieren of digitale documenten. Zie bijvoorbeeld:
 - a. Artikel 4.4 tweede lid. In geval van overbrenging van digitale documenten moeten deze daarna toch simpelweg toegankelijk zijn voor de archiefvormer e.a.?
 - b. Artikel 7.1 tweede lid. 'De toestand van de documenten'. Idem 7.5 tweede lid. Ik ga ervan uit dat hiermee de toestand van papier bedoeld wordt?
Het scheiden van artikelen die refereren naar papier en digitaal archief is wellicht duidelijker en beter toepasbaar? Dan kan voor de bepalingen voor digitaal archief een daadwerkelijke modernisering en aanpassing op technologische ontwikkelingen haalbaar zijn plaats van te hinken op twee benen: papier-digitaal.
Hetzelfde geldt voor het gebruik van de term 'goede, geordende en toegankelijke staat'. Deze lijkt nog geënt op het papieren tijdperk, terwijl voor digitale archiefbescheiden de term duurzame toegankelijkheid meer in zwang is, zoals ook in de memorie van toelichting wordt gesteld (pagina 21 derde alinea).
3. Eén van de belangrijkste redenen voor de wijziging van de archiefwet is de verkorting van de overbrengingstermijn naar 10 jaar. Dit zou de prikkel geven om archief en breder gezien de informatiehuishouding vroegtijdig op orde te brengen. Hiernaast wordt archief eerder beschikbaar gesteld aan burgers om te kunnen raadplegen/inzien. Bij gemeenten is het percentage over te brengen archief zeer klein in verhouding tot het percentage dat vernietigbaar is. Daarom zet ik mijn vraagtekens bij deze gedachtegang en ben ik sceptisch over of deze wetswijziging het gewenste effect bij gemeenten zal hebben.

Hiernaast blijft de mogelijkheid om in blokken over te brengen bestaan, waardoor het nog steeds mogelijk is pas na 20 jaar over te brengen. Ook biedt artikel 4.4. voor een tijdelijke opt out, waardoor er pas na 30 jaar hoeft te worden overgebracht en 4.5. een permanente? Wat betekenen deze opt outs voor de openbaarmaking van deze gegevens? Op welke schaal wordt toepassing hiervan verwacht?

4. Voorts sluit ik mij aan bij de stelling van het HUA en HFA (zie 'Nadere invullingen' onder Strekking van de wet) dat het ontbreken van verschillende onderdelen zoals een Archiefbesluit en/of regeling het beoordelen van de concept wet bemoeilijkt. Wanneer kunnen we de deze onderdelen verwachten?

5. De nieuwe Archiefwet poogt een betere integratie met de AVG en de WOB hetgeen ik toejuich. Toch lijkt een bundeling van in ieder geval nationale wetten die de informatiehuishouding van overheden raken en met elkaar vergeleken/geïnterpreteerd en toegepast dienen te worden, in een zogenoemde Informatiewet overzichtelijker en effectiever. In dat geval kan wellicht ook de relatie met de AVG expliciet verduidelijkt worden, zoals bijvoorbeeld de op pagina 44 van de Memorie van toelichting (Mvt) aangehaalde schijnbare tegengestelde uitgangspunten van de Archiefwet en de AVG (bewaarbelang vs recht van de betrokkene op vernietiging en gegevensminimalisatie). Evident is dat het belang van selectielijsten en daadwerkelijke vernietiging (of ontoegankelijk maken) de uitvoering van de AVG kan versterken. Een dergelijke opmerking mis ik overigens in de MvT.